

hogy a kutatások céljából társult egyetemek tanszéki könyvtárai mellett mihamarabb létesüljön egy önálló hungarológiai alapkönyvtár. A központ alapító ülésén a résztvevők úgy vélték, hogy legkönnyebben a Római Magyar Akadémia még Fraknoi Vilmos alapította, sok hányattatást megélt, 1978-ban újjáalapított könyvtárát lehetne ilyen jelleggel felruházni és továbbfejleszteni, melyhez kéri a magyar Művelődési Minisztérium és a magyar tudományos intézmények segítségét és támogatását. Az olaszországi hungarológiai központ alapokmányába foglalta, hogy tovább fogja fejleszteni az olasz hungarológusok és a magyar tudományos élet képviselői között kialakult kapcsolatokat, illetve munkájukat összeegyeztetik a Magyar Tudományos Akadémia intézeteiben és az egyetemi kutatóhelyeken folyó magyarországi kutatásokkal. Ennek első lépése a kutatócsere, vendégprofesszorok és előadók meghívása és küldése lehet, melyet közös tudományos konferenciák rendezésének, majd a közösen folytatott kutatómunkának kell követnie. Az olaszországi egyetemközi hungarológiai kutatóközpont első rendes ülését 1986 első félévében tartja meg, ezen meghatározzák az első hároméves kutatási időszak konkrét feladatait, és megválasztják a központi vezető testületét, melynek megbízatása a hároméves kutatási időszak végéig szól. A központ ideiglenes vezetősége addig is várja a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság tagjainak javaslatait közös távlati kutatómunkák meghatározására és a közvetlen tapasztalatcserék beindítására.

Az olaszországi hungarológiai központ titkárságának címe: *Segretaria del Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi in Italia (CIUSU), Cattedra di Ungherese, Prof. Péter Sárközy, Università degli Studi di Roma I.; Villa Mirafiori, Roma, via Nomentana 118. Tel.: 00-39-6-423842.*

S. P.

A müncheni Ludwig Maximilians Egyetem Finnugrisztikai Intézete

A müncheni egyetem Finnugrisztikai Intézete 1985-ben már húsz éves múltira tekinthet vissza. A Ludwig Maximilians Egyetemen már az ötvenes években folyt finnugor tematikájú oktatás. Miután Wolfgang Schlachter 1960-ban elfogadta a göttingeni egyetem Finnugor Szemináriumának meghívását, tanítványa, a germanisztikai–finnisztikai témából habilitáló Hans Fromm folytatta a finnugor tanszék felállításának munkálatait. Fáradozásának eredményeként jött létre 1965 nyári szemeszterében a Finnugor Szeminárium (1974-től Finnugrisztikai Intézet). Az első szemeszterben a budapesti egyetemről Erdődi József látta el a tanszék vezetését, majd az 1965/66-os tanév téli szemeszterétől Gerhard Ganschow, Wolfgang Steinitz tanítványa, egyetemi tanár a tanszék vezetője.

A kutatás és oktatás középpontjában kezdettől fogva az obi-ugor nyelvek (osztják és vogul) álltak. Ezen belül is hangsúlyt kapott a leíró mondatlan, a fonológia és a hangtörténet; emellett fontos szerepet játszott még a finnugor tőképzés, valamint a finn, a lapp, a zürjén és a magyar filológia. Ezekon kívül oktatták még a tanszéken a finnisztikát (Hans Fromm), a finnugor népek ethnológiáját (Vajda László), a magyar történelmet (Karl Nehring). A tanszék munkáját észti (Beatrix Schmidt), finn (Ilmari

Hovila) és magyar (Georg Heller) lektorok segítik. A legutóbbi időben a nyelvészeti oktatásban Gerhard Ganschow két tanítványa, Hartmut Katz és Hans-Peter Reiter (szamojéd, illetve vogul) is közreműködött.

A tanszék létrehozásával egyidőben kezdődött meg a szakkönyvtár felállítása is, amelyben jelenleg több mint 6000 kötet van, és a szaktudományi folyóiratok szinte valamennyi évfolyama megtalálható. Az általános könyvtárkatalógus mellett kialakítottak az intézetben egy szerzői és egy tárgyszókatalógust is, amelyek a szakfolyóiratok és a gyűjteményes kötetek tanulmányait és könyvismertetéseit is tartalmazzák. A katalógusokban körülbelül 40 000 tételt gyűjtöttek össze.

Az eddig megvédett disszertációkat és a kutatási témák befejezett részeit az intézet a Gerhard Ganschow szerkesztésében megjelent sorozatokban tette közzé:

1. Münchner Universitätschriften. Finnisch-Ugrische Bibliothek. (A Münchener Egyetem Közleményei. Finnugor Könyvtár, 4 kötet)

2. Veröffentlichungen des Finnisch-Ugrischen Seminars an der Universität München. (A müncheni Egyetem Finnugor Szemináriumának Közleményei)

A sorozat: Die historischen Ortsnamen von Ungarn (Magyarország történeti helynevei, 20 kötet)

B sorozat: Beiträge zur Erforschung der Obugrischen Sprachen (Adalékok az obiugor nyelvek kutatásához, 18 kötet)

C sorozat: Miscellanea (17 kötet)

Ezekon kívül megjelent még a Gerhard Ganschow és Wolfgang Schlachter által szerkesztett *Az uráli nyelvtudomány bibliográfiája 1830–1970.* című munka, két kötetben.

A Finnugrisztikai Intézet legátfogóbb kutatási munkálata a *Magyarország történeti helynevei*, amely 1969 óta a Német Kutatói Egyesület támogatását élvezi. Georg Heller és Karl Nehring irányításával készül, s azoknak a történeti megyéknek a helyneveit öleli fel, amelyekben különböző etnikai csoportok (magyarok, szlávok, románok, németek stb.) laktak és laknak. A helynevek változatait a középkortól napjainkig Magyarország 1900-as közigazgatási beosztása szerint azonosítja és lokalizálja. Az eddigi húsz kötetben a következő megyék helynevei jelentek meg: Abaúj, Árva, Bács, Belovár, Bereg, Bihar, Bodrog, Gömör, Győr, Hont, Komárom, Máramaros, Moson, Pozsega, Szatmár, Szerém, Torna, Ugocsa, Varasd, Verőce, Zágráb, Zemplén. Ezzel a horvát-szlavón megyék, Kárpát-Ukrajna, valamint a mai Szlovákia területén fekvő megyék legnagyobb részének feldolgozása befejeződött. A munkálatok folyamán jelentős szerepe volt a magyar, jugoszláv és szlovák történészekkel és nyelvészekkel kialakított együttműködésnek. E kutatási téma egyszersmind átvezet az intézet kiadványai között fontos szerepet játszó, a magyar történelemmel és művelődéstörténettel kapcsolatos kiadványokhoz, közleményekhez (pl. a Miscellanea sorozat). Az intézet tevékenységének súlypontja nyilvánul meg azokban a magyar történelemmel foglalkozó előadásokban, rendezvényekben is, amelyeket a müncheni Délkelet-Európa Intézettel közösen bonyolítanak le.

Most, amikor a müncheni Finnugrisztikai Intézet, amelyet a göttingeni és a hamburgi hasonló nevű intézmények után harmadikként alapítottak a Német Szövetségi Köztársaságban, fennállásának harmadik évtizedét kezdi meg, akkor ezért nemcsak

Gerhard Ganschownak és munkatársainak, hanem azoknak a finn és magyar vendégdocenseknek is köszönet jár, akik jelentősen hozzájárultak a finnugrisztika legfontosabb „otthonaival” történő eszmei és személyes találkozáshoz.

Karl Nehring

Bujtás László fordításának felhasználásával.